

УДК 349.2

Шумна Л. П.,

доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права, Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів, Україна;

Вдовиченко В. В.,

головний спеціаліст відділу по роботі з персоналом управління персоналу та організаційно-інформаційної роботи Головного управління Пенсійного фонду України в Чернігівській області, м. Чернігів, Україна

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРСОНАЛУ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ

У науковій статті розкрито поняття, види та механізм призначення пенсій працівникам кримінально-виконавчої системи та членам їхніх сімей. Проаналізовано сукупність нормативно-правових актів, які врегульовують питання пенсійного забезпечення працівників Державної кримінально-виконавчої служби України. Обґрунтовано необхідність детального вивчення питання пенсійного забезпечення вищевказаної категорії осіб з метою вироблення рекомендацій, механізмів, методик та шляхів реформування діючої пенсійної системи України.

Ключові слова: *вслуга років, пенсія за заслугу років, пенсія по інвалідності, пенсія в разі втрати годувальника, грошове забезпечення.*

Постановка проблеми. Невід’ємною частиною загальної системи соціального забезпечення громадян України є соціальне забезпечення осіб, які перебували на військовій службі, службі в органах внутрішніх справ, Національній поліції, державній пожежній охороні, Державній службі спеціального зв’язку та захисту інформації України, органах і підрозділах цивільного захисту, податковій міліції чи Державній кримінально-виконавчій службі України, деяких інших осіб та членів їхніх сімей.

Найбільш розповсюдженим та соціально значущим видом соціального забезпечення співробітників і громадян, звільнених зі служби та членів їхніх сімей, є пенсія – щомісячна грошова виплата, яку отримує особа, що має визначену Законом заслугу років, є інвалідом, а також членам їхніх сімей у разі втрати годувальника.

Зв’язок теми дослідження з важливими практичними завданнями підтверджується тим, що 11 жовтня 2017 року набрав чинності ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів Украї-

ни щодо підвищення пенсій», який дав старт пенсійній реформі, метою якої є оптимізація пенсійного забезпечення, в тому числі і персоналу кримінально-виконавчої системи та членів їхніх сімей.

Дослідження в галузі різноманітних аспектів функціонування кримінально-виконавчої системи здійснювали Бадира В., Бортник Н., Додін Є., Василенко В., Колпаков В., Калюжний Р., Коваль Л., Кузьменко О., Олефір В., Ортинський В., Остапенко О., Петков В., Римаренко Ю., Шумна Л. та інші.

Мета статті. Метою написання статті є розкриття основних аспектів пенсійного забезпечення персоналу державної кримінально-виконавчої системи та членів їхніх сімей, їх особливості в Україні з часу прийняття Незалежності і до теперішнього часу, зміни, зумовлені стартом пенсійної реформи в Україні в 2017 році.

Виклад основного матеріалу. В Україні умови, норми і порядок пенсійного забезпечення громадян України із числа осіб, які перебували на військовій службі, службі в органах внутрішніх справ, Національній поліції, державній пожежній охороні, Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, органах і підрозділах цивільного захисту, податковій міліції чи Державній кримінально-виконавчій службі України та деяких інших осіб, визначаються Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» від 09.04.1992 № 2262-ХІІ (далі – Закон) [1].

Особи офіцерського складу, прапорщики і мічмани, військовослужбовці надстрокової служби та військової служби за контрактом, особи, які мають право на пенсію за цим Законом за наявності визначеної в Законі вислуги на військовій службі, службі в органах внутрішніх справ, Національній поліції і в державній пожежній охороні, службі в Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, в органах і підрозділах цивільного захисту, податкової міліції, Державної кримінально-виконавчої служби України, мають право на довічну пенсію за вислугу років.

Військовослужбовці, особи, які мають право на пенсію за цим Законом, які стали інвалідами за умов, передбачених цим Законом, набувають право на пенсію по інвалідності.

Члени сімей військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, які загинули чи померли або пропали безвісти, мають право на пенсію в разі втрати годувальника.

Таким чином, Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» передбачено такі види пенсії, а саме:

- пенсія за вислугу років;
- пенсія по інвалідності;
- пенсія в разі втрати годувальника.

Військовослужбовцям, особам, які мають право на пенсію за цим Законом, пенсії призначаються і виплачуються після звільнення їх зі служби.

Єдиним винятком з цього твердження є призов військовослужбовця або особи, що має право на пенсію за вищевказаним Законом під час мобілізації, на особливий період або прийняття на військову службу за контрактом, у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, до Збройних сил України, інших, утворених відповідно до законів України військових формувань, органів та підрозділів цивільного захисту під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення, оскільки виплата пенсій на цей час не припиняється.

Зокрема, особам, звільненим з військової служби, та деяким іншим особам, які мають право на пенсію за цим Законом, позбавленим військових або спеціальних звань (у тому числі під час перебування їх у запасі або у відставці), а також звільненим зі служби у зв'язку із засудженням за умисне кримінальне правопорушення, вчинене з використанням свого посадового становища, або притягненням до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, та членам їхніх сімей пенсії призначаються відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [2]. На призначення пенсії за Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» вищевказані особи за даних обставин не мають права.

Військовослужбовцям, особам, які мають право на пенсію за цим Законом пенсії по інвалідності, а членам їхніх сімей пенсії в

разі втрати годувальника призначаються незалежно від тривалості служби.

Сім'ї померлих пенсіонерів з числа військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, мають право на пенсію в разі втрати годувальника на загальних підставах.

Військовослужбовцям, особам, які мають право на пенсію за цим Законом, та членам їхніх сімей, які одночасно мають право на різні державні пенсії, призначається одна пенсія за їх вибором. Наприклад, якщо особа має право на пенсію відповідно до цього Закону та Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», то їй призначається одна пенсія за її вибором. Зазвичай, це пенсія, яка є більшою.

Призначенням та перерахунками пенсій військовослужбовцям, особам, які мають право на пенсію за Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», займаються управління пенсійного забезпечення військовослужбовців та деяких інших категорій громадян територіальних органів Пенсійного фонду України.

Доречно зазначити, що до 2007 року ці функції виконували пенсійні відділи відповідних силових структур, а саме Міноборони, МВС, МНС, СБУ, Державної податкової адміністрації, Державного департаменту з питань виконання покарань та інші органи, що здійснювали призначення пенсій відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

Тільки з 01.01.2007 на виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 02.11.2006 № 1522 «Про передачу органам Пенсійного фонду України функцій з призначення і виплати пенсій деяким категоріям громадян» пенсійні справи, виплатні та інші документи, необхідні для виконання функцій з призначення і виплати пенсій особам офіцерського складу, прапорщикам і мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам, які мають право на пенсію відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», були передані органам Пенсійного фонду України [3].

Протягом перехідного періоду (листопад–грудень 2006 року) була проведена робота щодо формування й організації пенсійних підрозділів, визначений порядок і проведена передача пенсійних справ силових структур органам Пенсійного фонду України для подальшого пенсійного забезпечення військовослужбовців та інших осіб, які мають право на пенсію за Законом.

Однак, як раніше, так і тепер у зв'язку з недостатньою роз'яснювальною роботою серед пенсіонерів на адресу територіальних управлінь Пенсійного фонду України не припиняється потік звернень пенсіонерів, не задоволених розміром своєї пенсії.

Пов'язано це, перш за все, з їх нерозумінням порядку нарахування та призначення пенсій.

Спробуємо розібратися. Кому ж та за яких умов призначається пенсія згідно з Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»?

Почнемо з пенсії за вислугу років. Перш за все, визначимо, що умови призначення пенсії за вислугу років визначено статтею 12 Закону. Так, зокрема, пенсія за вислугу років згідно з п. «а» ст. 12 Закону призначається незалежно від віку особи, яка звільнена зі служби, за умови наявності в неї визначеної Законом вислуги років. Так, на сьогодні Законом визначена необхідна для призначення пенсії вислуга в 23 роки і 6 місяців станом на дату звільнення. З 1-го ж жовтня 2018 року вказана вислуга років збільшується до 24 років. Причому в Законі чітко передбачена необхідна вислуга років, яка кожного року збільшується на пів-року. У законі визначена необхідна вислуга років до 2020 року включно:

- з 1 жовтня 2017 року по 30 вересня 2018 року – 23 календарних роки та 6 місяців і більше;
- з 1 жовтня 2018 року по 30 вересня 2019 року – 24 календарних роки і більше;
- з 1 жовтня 2019 року по 30 вересня 2020 року – 24 календарних роки та 6 місяців і більше;
- з 1 жовтня 2020 року або після цієї дати – 25 календарних років і більше.

Причому вищевказану вислугу років становить саме військова служба або служба в органах внутрішніх справ, Національній поліції, державній пожежній охороні, Державній службі спеці-

ального зв'язку та захисту інформації України, органах і підрозділах цивільного захисту, податковій міліції чи Державній кримінально-виконавчій службі України.

Пунктом «б» вищевказаної статті Закону передбачена можливість виходу особи на пенсію за, так би мовити, «змішаним стажем». Для призначення пенсії за вищевказаною нормою особа офіцерського складу, прапорщики і мічмани, військовослужбовці надстрокової служби та військової служби за контрактом, інші особи мають досягти на день звільнення зі служби 45-річного віку, мати страховий стаж 25 років і більше, з яких не менше ніж 12 календарних років і 6 місяців становить військова служба або служба в органах внутрішніх справ, Національній поліції, державній пожежній охороні, Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, органах і підрозділах цивільного захисту, податковій міліції чи Державній кримінально-виконавчій службі України.

Порядок призначення та виплати пенсій особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, поліцейським та членам їхніх сімей визначається Постановою Кабінету Міністрів України «Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, поліцейським та членам їхніх сімей» від 17.07.1992 № 393 [4].

Як відомо, пенсії обчислюються з розміру грошового забезпечення, з якого було сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а до 1 січня 2011 р. – страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування з урахуванням таких його видів:

– відповідних окладів за посадою, військовим (спеціальним) званням (для осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту щомісячної надбавки за спеціальне звання) та відсоткової надбавки за вислугу років у розмірах, установлених за останньою штатною посадою, займаною перед звільненням;

– щомісячних додаткових видів грошового забезпечення (надбавки, доплати, підвищення, крім щомісячних надбавок (доплат), установлених особам, які мають право на пенсію за вислугу років згідно з законодавством, і залишені за їх згодою та в інтересах справи на службі) та премії.

Розмір щомісячних додаткових видів грошового забезпечення та премії визначається за 24 останні календарні місяці безперервної служби перед звільненням. Середня сума щомісячних додаткових видів грошового забезпечення та премії визначається шляхом ділення на 24 загальної суми цих видів грошового забезпечення за 24 останні календарні місяці безперервної служби перед звільненням.

Для осіб, які звільнені зі служби в 2008 році та пізніше, або які померли (загинули) в зазначений період і на час звільнення (смерті) мають менш як 24 календарні місяці служби, середньомісячна сума щомісячних додаткових видів грошового забезпечення та премії визначається шляхом ділення загальної суми таких видів грошового забезпечення за останні фактичні місяці безперервної служби перед звільненням (смертю), починаючи з січня 2008 р., на кількість таких місяців.

Для осіб, які на день набрання чинності Законом України «Про Національну поліцію» проходили службу в органах внутрішніх справ і продовжують проходити службу на посадах поліцейських, у разі звільнення зі служби після 7 листопада 2015 р., якщо в них немає 24 календарних місяці служби на посаді поліцейського, або які померли (загинули) в зазначений період, середньомісячна сума щомісячних додаткових видів грошового забезпечення та премії визначається шляхом ділення загальної суми таких видів грошового забезпечення за останні фактичні місяці безперервної служби перед звільненням (смертю), починаючи з 7 листопада 2015 р., на кількість таких місяців [5]. При цьому для поліцейських, звільнених у листопаді 2015 р., сума щомісячних додаткових видів грошового забезпечення та премії визначається на день звільнення зі служби з розрахунку таких виплат за повний місяць.

Із отриманого грошового забезпечення вираховується сума пенсії. Пенсія за вислугу років згідно з п. «а» ст. 12 Закону роз-

раховується таким чином: за 20 років – 50 процентів грошового забезпечення, за кожний рік понад – 3 процента.

Наприклад, особи, яка станом на дату звільнення має вислугу 25 років, необхідно призначити 65 процентів від її грошового забезпечення, оскільки за 20 років вона отримала право на 50 процентів і за кожен рік понад (а таких років у нас 5) по 3 процента, тобто + 15 процентів.

Зокрема, у випадку призначення пенсії за вислугу років згідно з п. «б» ст. 12 Закону розрахунок буде таким: за 25 років страхового стажу – 50 процентів грошового забезпечення, за кожний рік понад – 1 процент.

Наприклад, особі, яка станом на дату звільнення має страховий стаж 32 роки та йде на пенсію за п. «б» ст. 12, необхідно призначити 57 процентів від її грошового забезпечення, оскільки за 25 років вона отримала право на 50 процентів і за кожен рік понад (а таких років у нас 7) по 1 проценту, тобто + 7 процентів.

Однак зауважимо, що в будь-якому випадку максимальний розмір пенсії за вислугу років не може бути більшим, ніж 70 процентів грошового забезпечення. Процентна межа в 70 % була встановлена шляхом внесення змін до ст. 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» Законом України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні» від 27.03.2014 № 1166-VII [6].

Єдиний виняток з вищевказаної норми – це особи, які під час проходження служби брали участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС і віднесені в установленому законом порядку до 1 або 2 категорії. Їм Закон дозволяє встановлювати більшу межу грошового забезпечення під час призначення пенсії, а саме: для 1 категорії – 100 процентів, для 2 – 95 процентів.

Мінімальний же розмір пенсії за вислугу років, що призначається відповідно до Закону, встановлюється на рівні прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом. Зауважимо, що починаючи з 01.10.2017 мінімальний розмір пенсії за вислугу років з урахуванням змін, внесених Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» від 03.10.2017 № 2148-VIII,

встановлено на рівні 1 452 грн [7]. Хоча прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність, згідно з Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» від 21.12.2016 № 1801-VIII становить: з 1 січня 2017 року – 1 247 гривень, з 1 травня – 1 312 гривень, з 1 грудня – 1 373 гривні [8].

Щодо пенсії по інвалідності особам, які мають право на пенсію за цим Законом, то вона призначається в разі, якщо інвалідність такої особи настала в період проходження нею служби або не пізніше трьох місяців після звільнення зі служби, або якщо інвалідність настала пізніше тримісячного терміну після звільнення зі служби, але внаслідок захворювання (травми, поранення, контузії, каліцтва тощо), яке виникло в період проходження військової служби.

Групи і причини інвалідності, а також час її настання встановлюються медико-соціальними експертними комісіями, які діють на підставі положення про них, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Залежно від ступеня втрати працездатності інваліди поділяються на три групи. А залежно від причини інвалідності інваліди з числа військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, поділяються на такі категорії:

а) інваліди війни – в разі настання інвалідності внаслідок поранення, контузії, каліцтва, захворювання, одержаних під час захисту Батьківщини, виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків);

б) інші інваліди з числа військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за цим Законом («інваліди армії») – в разі настання інвалідності внаслідок каліцтва, одержаного в результаті нещасного випадку, не пов'язаного з виконанням обов'язків військової служби (службових обов'язків), або внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням служби.

Пенсії по інвалідності військовослужбовцям, особам, які мають право на пенсію за цим Законом, призначаються в таких розмірах:

а) інвалідам війни I групи – 100 процентів, II групи – 80 процентів, III групи – 60 процентів відповідних сум грошового забезпечення (заробітку);

б) іншим інвалідам I групи – 70 процентів, II групи – 60 процентів, III групи – 40 процентів відповідних сум грошового забезпечення (заробітку).

Наприклад, військовослужбовцю, якому за результатами медико-соціальної експертизи встановлено 3-ю групу інвалідності внаслідок захворювання, отриманого під час виконання обов'язків військової служби, необхідно призначити 60 процентів грошового забезпечення (заробітку), оскільки він належить до категорії «інвалід війни».

Військовослужбовцю ж, якому за результатами медико-соціальної експертизи встановлено 2-гу групу інвалідності внаслідок травми, отриманої в період проходження військової служби, необхідно встановити 60 процентів грошового забезпечення (заробітку), оскільки він належить до категорії «інші інваліди з числа військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за цим Законом».

Пенсії по інвалідності військовослужбовцям, особам, які мають право на пенсію за цим Законом, призначаються на весь час інвалідності, встановленої медико-соціальною експертною комісією, а інвалідам, які досягли пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» – довічно. Повторний огляд цих інвалідів провадиться лише за їх заявою.

Щодо пенсії в разі втрати годувальника, то вона встановлюється членам сімей військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, якщо годувальник помер у період проходження служби або не пізніше трьох місяців після звільнення зі служби чи пізніше цього строку, але внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних у період проходження служби.

Право на пенсію в разі втрати годувальника мають непрацездатні члени сімей загиблих, померлих або таких, що пропали безвісти, військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, які перебували на їх утриманні.

Непрацездатними членами сім'ї згідно зі статтею 30 Закону вважаються:

а) діти, брати, сестри та онуки, які не досягли 18 років або старші цього віку, якщо вони стали інвалідами до досягнення 18

років. При цьому братам, сестрам та онукам право на пенсію надається у тих випадках, якщо у них немає працездатних батьків;

б) батьки та дружина (чоловік), якщо вони досягли пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», або є інвалідами;

в) дід і бабуся – за відсутності осіб, які за законом зобов'язані їх утримувати;

д) дружина (чоловік) або один з батьків чи дід, бабуся, брат або сестра, незалежно від віку і працездатності, якщо вона (він) зайнята доглядом за дітьми, братами, сестрами чи онуками померлого годувальника, які не досягли 8-річного віку, і не працює.

Вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі (крім курсантів і слухачів військово-навчальних закладів та навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України і державної пожежної охорони), стажисти мають право на пенсію в разі втрати годувальника до закінчення навчальних закладів, але не довше, ніж до досягнення ними 23-річного віку.

Члени сім'ї померлого вважаються такими, що перебували на його утриманні, якщо вони були на його повному утриманні або одержували від нього допомогу, яка була для них постійним і основним джерелом засобів до існування.

Члени сім'ї померлого, для яких його допомога була постійним і основним джерелом засобу до існування, але які самі одержували будь-яку пенсію, мають право перейти на нову пенсію.

Пенсії в разі втрати годувальника призначаються в таких розмірах:

а) членам сімей військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби, інших осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, які загинули (померли) внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних під часу захисту Батьківщини, ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи або виконання інших обов'язків військової служби (службових обов'язків), які є непрацездатними та перебували на утриманні загиблого (померлого) годувальника, – 70 процентів грошового забезпечення загиблого (померлого) годувальника на одного непрацездатного члена сім'ї.

Якщо на утриманні загиблого (померлого) годувальника перебували двоє і більше членів сім'ї, пенсія призначається у роз-

мірі 90 процентів грошового забезпечення загиблого (померлого) годувальника, що розподіляється між ними рівними частками, але не менше ніж 40 процентів на кожного непрацездатного члена сім'ї.

Наприклад, якщо у померлого годувальника залишилося двоє непрацездатних членів сім'ї, то кожному з них призначають по 45 процентів від його грошового забезпечення, а якщо троє і більше – то по 40 процентів відповідно на кожного.

б) сім'ям військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, які померли внаслідок каліцтва, одержаного в результаті нещасного випадку, не пов'язаного з виконанням обов'язків військової служби (службових обов'язків), або внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням служби, – 30 процентів заробітку годувальника на кожного непрацездатного члена сім'ї.

При цьому обов'язково витримується умова щодо мінімального розміру пенсії в разі втрати годувальника. Згідно з чинним законодавством пенсії в разі втрати годувальника, що призначаються членам сімей військовослужбовців, особам, які мають право на пенсію за цим Законом, не можуть бути нижче двох визначених законом розмірів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Вищевказаний розмір пенсії був встановлений Законом України «Про внесення зміни до статті 37 Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб"» від 20.06.2014 № 1542-VII [9]. У зв'язку з цим з 01.01.2015 мінімальний розмір пенсії в разі втрати годувальника становив 1 898,00 грн; з 01.09.2015 – 2 148 грн; з 01.05.2016 – 2 260 грн, з 01.12.2016 – 2 494 грн, з 01.05.2017 – 2 624 грн і, починаючи з 01.10.2017 – 2 904 грн.

Пенсія в разі втрати годувальника встановлюється на весь період, протягом якого член сім'ї померлого вважається непрацездатним, а членам сім'ї, які досягли пенсійного віку, встановленої статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», – довічно.

Пенсія в разі втрати годувальника призначається кожному з батьків, дружині (чоловікові) загиблій (померлої) або пропалої

безвісти особи офіцерського складу, прапорщика і мічмана, військовослужбовця надстрокової служби і військової служби за контрактом або особи, яка має право на пенсію за цим Законом.

Висновки. Умови, норми і порядок пенсійного забезпечення громадян України з числа осіб, які перебували на військовій службі, службі в органах внутрішніх справ, Національній поліції, державній пожежній охороні, Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, органах і підрозділах цивільного захисту, податковій міліції чи Державній кримінально-виконавчій службі України та деяких інших осіб, визначаються Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» від 09.04.1992 № 2262-ХІІ. Зазначеним Законом передбачені такі пенсії: пенсія за вислугу років, пенсія по інвалідності, пенсія в разі втрати годувальника.

Військовослужбовцям, особам, які мають право на пенсію за цим Законом, пенсії призначаються і виплачуються після звільнення їх зі служби.

Призначенням та перерахунками пенсій військовослужбовцям, особам, які мають право на пенсію за Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», займаються управління пенсійного забезпечення військовослужбовців та деяких інших категорій громадян територіальних органів Пенсійного фонду України. До 2007 року ці функції виконували пенсійні відділи відповідних силових структур, а саме Міноборони, МВС, МНС, СБУ, Державної податкової адміністрації, Державного департаменту з питань виконання покарань та інші органи.

Пенсія за вислугу років призначається незалежно від віку особи, яка звільнена зі служби, за умови наявності в неї необхідної вислуги років.

Пенсія по інвалідності військовослужбовцям, особам, які мають право на пенсію, призначаються на весь час інвалідності, встановленої медико-соціальною експертною комісією, а інвалідам, які досягли пенсійного віку, – довічно.

Пенсія в разі втрати годувальника встановлюється членам сімей військовослужбовців, особам, які мають право на пенсію, якщо годувальник помер у період проходження служби або не

пізніше трьох місяців після звільнення зі служби чи пізніше цього строку, але внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних у період проходження служби.

Список використаних джерел

1. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 № 2262-ХІІ.

2. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 № 1058-ІV.

3. Про передачу органам Пенсійного фонду України функцій з призначення і виплати пенсій деяким категоріям громадян: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.11.2006 № 1522.

4. Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, поліцейським та членам їхніх сімей: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.1992 № 393.

5. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VІІІ.

6. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні: Закон України від 27.03.2014 № 1166-VІІ.

7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій: Закон України від 03.10.2017 № 2148-VІІІ.

8. Про Державний бюджет України на 2017 рік: Закон України від 21.12.2016 № 1801-VІІІ.

9. Про внесення зміни до статті 37 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»: Закон України від 20.06.2014 № 1542-VІІ.

Шумна Л. П., Вдовиченко В. В.

ПЕНСИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПЕРСОНАЛА ГОСУДАРСТВЕННОЙ УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ И ЧЛЕНОВ ИХ СЕМЕЙ

В научной статье раскрыты понятия, виды и механизм назначения пенсий работникам уголовно-исполнительной системы и членам их семей. Проанализирована совокупность нормативно-правовых актов, которые регулируют вопросы пенсионного обеспечения работников Государственной уголовно-исполнительной службы Украины. Обоснована необходимость детального изучения вопроса пенсионного обеспечения вышеуказанной категории лиц с целью разработки рекомендаций, механизмов, методик и путей реформирования действующей пенсионной системы Украины.

Ключевые слова: *выслуга лет, пенсия за выслугу лет, пенсия по инвалидности, пенсия в случае потери кормильца, денежное обеспечение.*

Shumna L. P., Vdovychenko V. V.

PENSION PROVISION OF THE STAFF OF THE STATE CRIMINAL AND EXECUTIVE SYSTEM AND OF THEIR FAMILIES' MEMBERS

In the article the concept, types and mechanism of appointment of pensions to employees of the criminal-executive system and their family members are revealed. The author analyzes a set of normative acts, which regulate the issues of pension provision for the staff of the State Criminal and Executivet System of Ukraine. The necessity of a detailed study of the pension provision of mentioned categories is justified in order to make recommendations, mechanisms, methods and ways of reforming the current pension system of Ukraine.

An integral part of the general system of social provision of Ukrainian citizens is the social security of persons who were in the military service, in the bodies of internal affairs, the National Police, the State Fire Protection Service, the State Service for Special Communications and Information Protection of Ukraine, civil protection bodies and units, the tax police or the State Penitentiary Service of Ukraine, some other persons and members of their families.

The most widespread and socially significant type of social security for employees and citizens dismissed from the service and their family members is a pension – a monthly cash benefit received by a person with a length of service prescribed by the law or is disabled, as well as members of their families in case of loss of breadwinner.

Key words: *years of service, old-age pension, invalid pension, survivors' pension, money insurance.*